

Sygn. akt VII ACa 69/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Stefańska (spr.)

Sędziowie: SSA Aldona Wapińska

SO del. Magdalena Sajur – Kordula

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa T. P.

przeciwko Biuro (...) sp. z o.o. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt XXVI GC 220/15

I. oddała obie apelacje;

II. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII ACa 69/17

UZASADNIENIE

Powód T. P. wnosił o zasądzenie od pozwanego Biura (...) spółki z o.o. z siedzibą w W. na jego rzecz kwoty 184.881,01 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu powód podał, że powyższej kwoty domaga się tytułem odsetek ustawowych od wierzytelności wysokości 2.022.188 zł zapłaconej mu przez pozwanego w drodze dokonanego potrącenia w dniu 5 listopada 2012 r. Następnie powód rozszerzył powództwo, domagając się zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 739.524,05 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 184.881,01 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i od kwoty 554.643,04 zł od dnia wniesienia pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty. Powód wyjaśnił, że począwszy od dnia 1 stycznia 2016 r. domaga się zasądzenia ustawowych odsetek za opóźnienie.

W dniu 27 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz powoda kwotę 184.881,01 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany Biuro (...) spółka z o.o. z siedzibą w W. wnosił o oddalenie powództwa, zarzucając, że wierzytelność powoda o zapłatę odsetek uległa kilkakrotnie przekształceniu (nowacji), a także podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie: w punkcie pierwszym - zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.956,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w punkcie drugim - oddalił powództwo w pozostałym zakresie, zaś w punktach trzecim i czwartym - orzekł o kosztach postępowania.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 30 maja 2007 r. T. P. (jako wykonawca) i Biuro (...) spółka z o.o. z siedzibą w W. (jako zamawiający) zawarli umowę o roboty budowlane, której przedmiotem była realizacja konstrukcji żelbetowej szkieletu monolitycznego budynku mieszkaniowo-usługowego położonego w W. przy ul. (...). Strony ustaliły wynagrodzenie wykonawcy na kwotę 6.500.000 zł powiększoną o podatek VAT. Zapłata wynagrodzenia miała odbywać się na podstawie faktur częściowych, wystawianych przez wykonawcę na podstawie protokołów odbioru robót. Zamawiający zobowiązał się do zapłaty w terminie do 45 dni od otrzymania pierwszej faktury oraz 14 dni od otrzymania kolejnych faktur. Wykonawca udzielił zamawiającemu gwarancji na okres 60 miesięcy, zobowiązując się w tym okresie do usunięcia wszelkich usterek lub wad. Na zabezpieczenie swoich roszczeń zamawiający był uprawniony do zatrzymania kaucji w wysokości 5% wartości wynagrodzenia, poprzez potrącenie 5% wartości netto każdej wystawionej przez wykonawcę faktury. Zwrot kaucji gwarancyjnej miał nastąpić: w wysokości 50% po upływie pierwszego roku gwarancji oraz po 25% po upływie drugiego i trzeciego roku gwarancji.

Powód wystawił pozwanemu następujące faktury VAT: nr (...) na kwotę 610.000 zł z terminem płatności 1 października 2007 r.; nr (...) na kwotę 976.000 zł z terminem płatności 14 października 2007 r.; nr (...) na kwotę 244.000 zł z terminem płatności 25 października 2007 r.; nr (...) na kwotę 166.896 zł z terminem płatności 21 stycznia 2008 r.; nr (...) na kwotę 68.076 zł z terminem płatności 19 lutego 2008 r.; nr (...) na kwotę 63.684 zł z terminem płatności 17 marca 2008 r.; nr (...) na kwotę 68.076 zł z terminem płatności 15 kwietnia 2008 r.; nr (...) na kwotę 133.956 zł z terminem płatności 18 czerwca 2008 r.

W dniu 15 maja 2008 r. strony zawarły umowę wspólników, w której zobowiązały się do zawarcia umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Przedmiotem działalności spółki miała być realizacja inwestycji i jej eksploatacja. W dniu 21 sierpnia 2008 r. strony zawarły umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod nazwą (...), obejmującą po 2.000 udziałów w kapitale zakładowym. Powód pokrył swoje udziały poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego o łącznej wartości 2.022.188 zł, w postaci wierzytelności wobec pozwanego wynikającej z umowy o roboty budowlane z dnia 30 maja 2007 r., potwierdzonej fakturami VAT o numerach: (...). Natomiast pozwany na pokrycie udziałów w kapitale zakładowym wniósł wkład niepieniężny o wartości 2.000.000 zł, w postaci udziału wynoszącego (...) części w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości.

Następnie w dniu 14 maja 2010 r. strony zawarły w formie aktu notarialnego przedwstępną umowę ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i sprzedaży udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu). Pozwany był wieczystym użytkownikiem w udziale (...) części niezabudowanej nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną numer (...) z obrębu ewidencyjnego (...) o obszarze 2.802 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy M. prowadził księgę wieczystą nr (...). Współużytkownikiem tej nieruchomości w udziale 107/1000 części była (...) Park spółka z o.o. z siedzibą w W..

Na podstawie uchwały nr (...) z dnia 10 maja 2010 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Park spółki z o.o. z siedzibą w W., wspólnicy postanowili rozwiązać spółkę, a jej majątek w postaci aportów zwrócić wspólnikom w naturze. Strony zobowiązały się w terminie do dnia 31 marca 2012 r. zawrzeć umowę ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu). Ustaliły, że należna pozwanemu od powoda cena za lokale wynosi 4.100.000 zł powiększone o podatek VAT. Zawartą w formie aktu notarialnego umową z dnia 15 marca 2011 r., strony zmieniły termin zawarcia umowy przyrzeczonej na dzień 30 marca 2012 r. Następnie w dniu 13 grudnia 2011 r. została zawarta w formie aktu notarialnego umowa, na podstawie

której (...) Park spółka z o.o. z siedzibą w W. przeniosła na powoda wierzytelność wynikającą z umowy o roboty budowlane z dnia 30 maja 2007 r. o wartości 2.022.188 zł.

W dniu 5 listopada 2012 r. strony zawarły umowę o potrąceniu wzajemnych zobowiązań. Oświadczyły, że powód jest dłużnikiem pozwanego co do kwoty 2.022.188 zł z podatkiem VAT, z tytułu zapłaty części ceny za lokale będące przedmiotem umowy przedwstępnej z dnia 14 maja 2010 r. Natomiast pozwany jest dłużnikiem powoda co do kwoty 2.022.188 zł z podatkiem VAT, z tytułu należności wynikających z umowy o roboty budowlane z dnia 30 maja 2007 r. Strony dokonały wzajemnego potrącenia powyższych wierzytelności, co skutkowało ich umorzeniem.

Następnie w dniu 20 grudnia 2012 r. strony rozwiązały przedwstępną umowę ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i sprzedaży udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu). Jednocześnie zawarły kolejną przedwstępną umowę ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i sprzedaży udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu), zobowiązując się zawrzeć umowę przyrzeczoną w terminie do dnia 6 kwietnia 2013 r.

W dniu 31 lipca 2013 r. strony zawarły ugodę, w której poczyniły wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego wynikającego z umowy przedwstępnej z dnia 20 grudnia 2012 r. Postanowiły, że rozwiązują powyższą umowę przedwstępną, skutkiem czego wygasną zarówno roszczenia o zawarcie umowy przyrzeczonej i naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki, jak również prawo odstąpienia od umowy i żądania naprawienia szkody w ramach ujemnego interesu prawnego. Postanowiły także, iż pozwany zapłaci powodowi kwotę 5.043.000,01 zł tytułem: zwrotu zaliczki w wysokości 2.022.188 zł zapłaconej przez powoda na poczet ceny za lokal mieszkalny i udział w lokalu niemieszkalnym (garażu), zwrotu zaliczki w wysokości 250.000 zł oraz 2.770.812,01 zł tytułem wynagrodzenia powoda za rezygnację z dochodzenia roszczenia o zawarcie umowy przyrzeczonej oraz naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki. Powód oświadczył, że otrzymał od pozwanego kwotę 5.043.000,01 zł i pokwitował jej odbiór. Strony oświadczyły, że zawarcie i wykonanie ugody wyczerpuje wszelkie roszczenia wynikające z umowy przedwstępnej z dnia 20 grudnia 2012 r.

W dniu 9 maja 2014 r. powód złożył w Sądzie Rejonowym (...) w W. wniosek o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 1.231.411,47 zł, tytułem odsetek od nieterminowych płatności wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane na podstawie umowy z dnia 30 maja 2007 r. Zawezwaniem do próby ugodowej objęte zostały odsetki ustawowe od należności głównej, udokumentowanej fakturami VAT załączonymi do pozwu.

Stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, a także dowodów z zeznań świadków: P. K., P. Z., A. S. i K. S.. Dowody te Sąd pierwszej instancji ocenił jako w większości wiarygodne. Wynikało z nich, że kwestia odsetek od należności głównej nie była przez strony poruszana podczas negocjowania kolejnych umów. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków P. Z. i A. S. w zakresie dotyczącym nowacji wzajemnych zobowiązań stron, albowiem nie rozumieli oni istoty instytucji nowacji. Sąd Okręgowy przeprowadził również dowód z zeznań stron T. P. i W. G. na okoliczność wzajemnych rozliczeń stron.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w niewielkiej części.

Sąd Okręgowy za niesporny uznał fakt istnienia wierzytelności powoda wobec pozwanego z tytułu umowy o roboty budowlane, która została zapłacona. Spór dotyczył natomiast odsetek ustawowych od zapłaconej powodowi przez pozwanego należności głównej.

Według Sądu pierwszej instancji, nie miał racji pozwany twierdząc, że doszło do nowacji zobowiązań stron, co skutkowałoby wygaśnięciem jego zobowiązania z tytułu odsetek. Zgodnie z art. 506 § 1 i 2 k.c., jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (nowacja). W razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Oznacza to, że zamiaru stron zawarcia umowy odnowienia nie można domniemywać, strony muszą jednoznacznie wyrazić zamiar umorzenia istniejącego

zobowiązania (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., sygn. akt II CSK 97/09, Lex nr 529708).

Tymczasem w niniejszej sprawie analiza treści czynności prawnych dokonanych przez strony nie pozwala na przyjęcie, że dokonały one nowacji. Skutku nowacji nie można przypisać ustaleniom stron zawartym w umowie wspólników z dnia 15 maja 2008 r., ani w umowie spółki z dnia 21 sierpnia 2008 r. Umowa spółki z dnia 21 sierpnia 2008 r. mówi o wierzytelności powoda z tytułu umowy o roboty budowlane z dnia 30 maja 2007 r., wniesionej jako aport do spółki. Nowacji nie może stanowić również ugoda z dnia 31 lipca 2013 r., albowiem wynika z niej, że wolą stron było poczynienie ustępstw dotyczących wzajemnych rozliczeń wynikających z umowy przedwstępnej zawartej w dniu 20 grudnia 2012 r. Ponadto ugoda nie powoduje powstania nowego stosunku prawnego, lecz jedynie go modyfikuje.

Natomiast - zdaniem Sądu Okręgowego - na uwzględnienie w znacznej części zasługiwał podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda o zapłatę odsetek. Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z treścią art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Termin przedawnienia roszczenia o odsetki jest niezależny od terminu przedawnienia należności głównej. Roszczenia takie przedawniają się najpóźniej chwilą przedawnienia się roszczenia głównego, a w wypadku, gdy roszczenie główne wygasło na skutek zapłaty przed upływem terminu przedawnienia, a termin przedawnienia roszczenia głównego już upłynął - nadal stosuje się termin trzyletni przedawnienia roszczeń odsetkowych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., sygn. akt III CK 307/04, Lex nr 277893).

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że odsetki ustawowe za opóźnienie, które zostały naliczone od należności, które nie uległy przedawnieniu, lecz zostały zapłacone, lecz z opóźnieniem, uzyskały samodzielny charakter i zgodnie z art. 118 k.c. podlegają przedawnieniu w terminie trzyletnim, odrębnie za każdy dzień opóźnienia. Akcesoryjny charakter roszczenia o odsetki sprowadza się jedynie do tego, że warunkiem powstania tego roszczenia jest istnienie długu głównego. Rozbieżna bowiem może być wymagalność każdego z tych roszczeń. Powstaje ono, nie jak dług główny, jednorazowo, lecz jest powiązane z czynnikiem czasu, którego upływ decyduje o wielkości roszczenia o odsetki. W związku z tym roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych, powstawszy raz, uzyskuje byt niezależny od długu głównego i co do zasady według własnych reguł ulega przedawnieniu, chyba że wcześniej nastąpiło przedawnienie roszczenia głównego.

Według Sądu Okręgowego, przedmiotem uznania długu przez pozwanego była jedynie należność główna, natomiast uznanie nie obejmowało odsetek ustawowych od tej należności. Strony w prowadzonych rozmowach nie poruszały tematu odsetek ustawowych przysługujących powodowi z tytułu nieterminowego uregulowania należności wynikających z umowy o roboty budowlane. Zawarte w odpowiedzi na pozew twierdzenie pozwanego, że nie uznawał odsetek ponad kwotę 77.500 zł, pozostaje bez znaczenia, ponieważ powód skutecznie wykazał, że kwota ta nie stanowiła w rzeczywistości odsetek, lecz kaucję gwarancyjną zatrzymaną z czterech pierwszych faktur VAT, co koresponduje z treścią umowy o roboty budowlane. Skoro kwota 77.500 zł nie stanowiła odsetek, twierdzenie pozwanego o ich uznaniu wyłącznie do tej wysokości, nie mogło skutkować przerwaniem biegu terminu ich przedawnienia.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, bieg terminu przedawnienia odsetek został przerwany dopiero zawezwaniem pozwanego do próby ugodowej. Zawezwanie to miało taki skutek, że przerwało bieg terminu przedawnienia roszczeń o odsetki ustawowe za okres trzech lat wstecz od złożenia wniosku, tj. od dnia 9 maja 2011 r. Biorąc pod uwagę powyższe oraz fakt, że powód domagał się zapłaty odsetek ustawowych za okresy szczegółowo wskazane w pozwie, zawezwanie do próby ugodowej z dnia 9 maja 2014 r. przerwało bieg terminu przedawnienia roszczenia jedynie o odsetki ustawowe liczone od kwoty 133.956 zł za okres od dnia 9 maja 2011 r. Roszczenie powoda w pozostałym zakresie uległo przedawnieniu jeszcze przed zawezwaniem do próby ugodowej, uwzględniając końcowy termin naliczania przez niego odsetek, który upłynął przed dniem 9 maja 2011 r. Dlatego powodowi należały się odsetki ustawowe liczone od należności głównej w wysokości 133.956 zł za okres od dnia 9 maja 2011 r. (przerwanie biegu terminu przedawnienia) do dnia 19 czerwca 2011 r. (termin końcowy naliczenia odsetek przez powoda), tj. w łącznej wysokości 1.956,12 zł.

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone, z uwagi na skutecznie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelacje wniosły obie strony.

Apelacją powód zaskarżył wyrok w części obejmującej punkty drugi, trzeci i czwarty, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 737.567,93 zł z ustawowymi odsetkami, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzekania i mający istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, polegający na wadliwym uznaniu, że:

1) z zebranego materiału dowodowego, w tym zwłaszcza zeznań stron, jak również faktu i treści dokonanych pomiędzy nimi czynności prawnych, wynika, że przedmiotem uznania długu przez pozwanego była jedynie należność główna wynikająca z wystawionych przez powoda faktur VAT, podczas gdy wszechstronne rozważenie okoliczności sprawy, w tym samych twierdzeń pozwanego wynika, że przedmiotem uznania długu była cała wierzytelność wraz z odsetkami za opóźnienie, skoro sam pozwany uznawał kwotę odsetek do wysokości 77.500 zł oraz wskazywał już po rzekomym przedawnieniu, że ukształtowanie transakcji zrekompensowało powodowi odsetki,

2) bieg terminu przedawnienia odsetek został przerwany dopiero zawezwaniem do próby ugodowej, tj. w dniu 9 maja 2014 r., podczas gdy bieg ten był przerywany przez każdą czynność prawną mającą za przedmiot wierzytelność, tj. należność główną wraz z odsetkami, dokonywaną wielokrotnie przez strony,

3) między stronami nie była podnoszona kwestia odsetek, podczas gdy z zeznań powoda wynika, że poruszał on wielokrotnie z pozwanym kwestie rozliczeń finansowych, w tym należnych mu odsetek.

Nadto powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 123 § 2 pkt 2 k.c. poprzez błędne uznanie, że czynności stron mające za cel wierzytelność, nie obejmowały całości wierzytelności wraz z należnościami ubocznymi, a jedynie należność główną, podczas gdy przedmiotem obrotu i wielokrotnego uznania długu była cała wierzytelność wraz z należnościami ubocznymi.

Apelacją pozwany zaskarżył wyrok w części obejmującej punkt pierwszy, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1) przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez:

- brak uwzględnienia i dania wiary zeznaniom świadka P. Z. na okoliczność intencji stron podczas zawierania kolejnych umów zmieniających zasady rozliczeń pomiędzy powodem i pozwanym oraz charakteru prawnego tych zmian, podczas gdy świadek był obecny podczas wielu rozmów prowadzonych przez strony, jego zeznania były jasne, logiczne i spójne oraz potwierdzał je ogólny sens umów zawieranych przez strony (wielokrotne zmiany zasad rozliczeń, metod współpracy i płatności),

- brak uwzględnienia zeznań prezesa zarządu pozwanego na okoliczność intencji stron podczas zawierania kolejnych umów zmieniających zasady rozliczeń pomiędzy powodem i pozwanym oraz charakteru prawnego tych zmian, podczas gdy z zeznań reprezentanta pozwanego wynika, że intencją stron z jednej strony było zabezpieczenie należności głównej należnej powodowi, a z drugiej strony określenie w sposób odmienny sposobu świadczenia;

2) przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i wyciągnięcie nieprawidłowych wniosków co do zmian zasad rozliczeń pomiędzy powodem i pozwanym oraz charakteru prawnego tych zmian, opierając się jedynie na literalnym brzmieniu zapisów umów (również traktowanych wybiórczo), w oderwaniu od okoliczności zawierania tych umów i intencji stron podczas prowadzenia rozmów;

3) przepisów prawa materialnego, tj. art. 506 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że nie doszło do zmian rozliczeń stron o charakterze nowacji, podczas gdy każda ze zmian zasad rozliczenia stron, poczynwszy od umowy

wspólników, dokonywała zmiany zasad rozliczeń stron kreując de facto nowe roszczenie w miejsce poprzedniego; w umowie wspólników strony ustaliły już zobowiązanie powoda na stałą kwotę, która miała zostać konwertowana na kapitał spółki celowej; po pewnych drobnych zmianach kwotowych tak się stało; kapitał zakładowy spółki celowej był stały, nie podlegał przecież wzrostowi wraz z narastaniem odsetek od wierzytelności; już ta pierwsza umowa wspólników zmieniła zupełnie pierwotne zasady rozliczenia długu pozwanego, w ten sposób, że kwota zobowiązania pieniężnego dłużnika została z góry ustalona, a powód miał mieć swój udział w zyskach ze sprzedaży z prowadzonej inwestycji; taka zmiana, pomimo braku użycia w treści umowy wspólników wyrazu „nowacja”, miała taki charakter prawny; każda kolejna umowa stron zmieniała dotychczasowe ustalenia, przez co doszło do serii nowacji; kluczowe znaczenie miała jednak pierwsza umowa wspólników, bo tam zobowiązanie wynikające z umowy o roboty budowlane zostało zmienione w stałą kwotę powiększoną o przewidywane zyski.

Powód T. P. wnosił o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany Biuro (...) spółka z o.o. z siedzibą w W. wnosił o oddalenie apelacji powoda i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Obie apelacje nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Również rozważania prawne Sądu pierwszej instancji są zasadne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji trafnie ocenił, że analiza treści czynności prawnych dokonanych przez strony nie pozwala na przyjęcie, że dokonały one nowacji, co miałyby skutkować wygaśnięciem zobowiązania pozwanego wobec powoda o zapłatę odsetek od należności głównej. Zgodnie z treścią art. 506 § 1 i 2 k.c., jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie). W razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy wierzyciel otrzymuje od dłużnika weksel lub czek.

W judykaturze wyjaśniono, że odnowienie (nowacja) jest umową zawartą pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem, w której dłużnik w celu umorzenia zobowiązania zobowiązuje się spełnić inne świadczenie (nowa istotna treść) albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej (nowa podstawa prawna). Zawarcie tej umowy wymaga więc wyrażenia przez strony zgodnego zamiaru umorzenia dotychczasowego zobowiązania i ustanowienia nowego zobowiązania (animus novandi). Wspomniany zamiar stron powinien wynikać z wyraźnego ich oświadczenia lub w sposób niewątpliwy z okoliczności sprawy. W wypadku wątpliwości należy bowiem przyjąć, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Nie można uznać za odnowienie zmniejszenia lub zwiększenia świadczeń wynikających z tego samego zobowiązania i z tej samej podstawy prawnej, ponieważ nie powodują one umorzenia dawnego zobowiązania i zaciągnięcia nowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., sygn. akt II CSK 97/09, LEX nr 529708).

Klasyczną cechą nowacji jest zobowiązanie się dłużnika - za zgodą wierzyciela - do spełnienia innego świadczenia, a istotną cechą nowacji jest także to, że wygasa dotychczasowe zobowiązanie. Zamiar nowacji może być również dorozumiany, byleby był wyraźny, wskazując na wolę nowego i zupełnie odmiennego sposobu spełnienia świadczenia, dogodnego dla obu kontrahentów. Animus novandi może ewentualnie wynikać z samego faktu zmiany umowy, bez potrzeby wyraźnej deklaracji umorzenia jako celu nowej umowy, jednakże taka możliwość istnieje tylko wówczas, gdy zmiana treści umowy dotyczy przedmiotowo istotnych jej postanowień, czyli sięga tak daleko, że zmieniają się jej essentialia negotii (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., sygn. akt II CSK 37/09, LEX nr 515729).

W przedmiotowej sprawie wskazane powyżej okoliczności nie miały miejsca. Kolejne zawierane przez strony umowy dotyczyły uregulowanych w nich wyraźnie kwestii, lecz nie odnosiły się do wierzytelności powoda o odsetki od należności głównej. Ich przedmiotem były m.in.: zobowiązanie się do zawarcia umowy spółki z o.o., zawarcie umowy spółki z o.o. i wniesienie do niej przez współników wkładów niepieniężnych (aportów), zobowiązanie do ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i sprzedaży udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu), czy zwrotne przemienienie na powoda przez rozwiązywaną spółkę wierzytelności wynikającej z umowy o roboty budowlane z dnia 30 maja 2007 r. o wartości 2.022.188 zł. Strony dokonały potrącenia wzajemnych wierzytelności, co skutkowało ich umorzeniem. Następnie strony rozwiązały przedwstępną umowę ustanowienia odrębnej własności lokali niemieszkalnych oraz sprzedaży lokalu niemieszkalnego i sprzedaży udziału w lokalu niemieszkalnym (garażu) i zawarły ugodę mającą na celu dokonanie wzajemnych rozliczeń z tego tytułu. Żadna z powyższych czynności prawnych nie stanowiła nowacji i nie doszło do wygaśnięcia zobowiązania pozwanego wobec powoda o zapłatę odsetek od należności głównej. Niezasadny jest więc podniesiony przez pozwanego zarzut naruszenia art. 506 k.c., a także podniesiony przez obie strony zarzut naruszenia art. 65 k.c., albowiem dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia treści powołanych wyżej umów uwzględnia nie tylko ich dosłowne brzmienie, lecz również zgodny zamiar stron i cel umów.

Ma rację również Sąd pierwszej instancji przyjmując, że roszczenie powoda o odsetki od należności głównej przedawniło się za okres przed dniem 9 maja 2011 r., skoro przerwanie biegu przedawnienia roszczenia o odsetki nastąpiło dopiero wskutek zawezwania pozwanego do próby ugodowej w dniu 9 maja 2014 r. Odsetki są bowiem świadczeniem ubocznym, zależnym od istnienia i wymagalności długu podstawowego. Od momentu powstania uzyskują one byt samoistny, niezależny od długu głównego, ze wszystkimi stąd wynikającymi konsekwencjami. Niezależność odsetek od długu głównego uzasadnia tezę o odrębnym biegu terminu przedawnienia dla roszczenia odsetkowego. Z uwagi na okresowy charakter przedmiotowego roszczenia, stosownie do art. 118 k.c., przedawnia się ono z upływem trzech lat. Odsetki należą się za każdy dzień opóźnienia i roszczenia o nie stają się wymagalne z każdym następnym dniem, a stosownie do tego w odpowiednich terminach ulegają przedawnieniu.

Nietrafny jest także zarzut powoda, że przedmiotem uznania długu była cała wierzytelność wraz z odsetkami, skoro sam pozwany uznawał kwotę odsetek do wysokości 77.500 zł. Sąd Okręgowy przekonująco wyjaśnił, że zawarte w piśmie procesowym pozwanego twierdzenie o uznaniu odsetek do wysokości 77.500 zł było wynikiem omyłki, skoro między stronami niesporne jest, że kwota ta stanowiła zatrzymaną przez pozwanego kaucję w wysokości 5% wartości wynagrodzenia, potrącaną w wysokości 5% wartości netto każdej wystawionej przez wykonawcę faktury. Tymczasem treści oświadczenia pozwanego nie można odrywać od prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Nie są zasadne również zarzuty apelacji obu stron wskazujące na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie newszechstronnej oceny dowodów, a w konsekwencji dokonanie wadliwych ustaleń faktycznych. W przedmiotowej sprawie stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy prawidłowo, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, która wymaga, aby sąd oceniał materiał dowodowy w sposób logiczny, spójny i zgodny z zasadami doświadczenia życiowego. Należy podzielić utrwalony w orzecznictwie pogląd, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, Lex nr 172176). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2007 r., sygn. akt I ACa 1053/06, Lex nr 298433).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej niż przyjętą

sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt I ACa 1303/05, Lex nr 214251). Tymczasem powód i pozwany w swoich apelacjach ograniczyli się do polemiki z ocenami Sądu pierwszej instancji, nie stawiając im przekonujących zarzutów, mogących stać się podstawą uznania rozumowania Sądu Okręgowego za nielogiczne bądź niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego, a przez to wadliwe.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.